МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLOGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП

“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 3 від 27.03.19)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. "Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і націо нальної практики", 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2019
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2019

Костюк Т. О.
Інституційні механізми впровадження інтернаціоналізації вищої освіти в українських ЗВО різних форм власності *167*

Sobol T. V.
Interaction of systems: civil society — state — non-state university in terms of freedom and responsibility *170*

Циганюк Ю. В.
Нормативно-правове регулювання принципів функціонування недержавного сектору освіти *173*

Celi S. F., Remache A. P.
Tutorías académicas para la mejora del desempeño en instituciones de educación superior *175*

Lopez M.
Education in private universities that teach masters related to public activities in ecuador for the benefit of civil society *178*

Mayorga T. C., Yarad P. V.
Experiencia de estudiantes ecuatorianos en programas de posgrados en educación superior ucraniana *181*

Shestopalova I. O.
Peculiar features of teaching a professional foreign language in a private institution of higher education *185*

Абдулов Р. М.
Неформальное бизнес-образование как фактор повышения мобильности негосударственных вузов *187*

Бондаренко Н. О.
Політико-правові та організаційно-управлінські засади функціонування недержавної освіти в Україні *189*

Матюхін В. О., Кобзєва О. В., Шульжик Ю. О.
Гнучкі компетенції SOFT SKILLS — інструмент модернізації сектору недержавної освіти *193*

Каракасіді О. Ф., Золотарьова О. А.
Проблемні питання правового статусу недержавного вищого закладу освіти *197*

Коломієць І. С.
Окремі питання модернізації вищої освіти України у контексті Болонського процесу *200*

Беспала А. П.
Основні засади і принципи діяльності університетів третього віку *202*

Панасюк О. П., Волошина С. М.
Недержавна вища освіта в Україні та Польщі: порівняльний аналіз *204*

Горбач Л. М., Борбелюк І. В.
Правовий статус недержавних ЗВО в контексті реформування вищої освіти в Україні *208*

Мороз І. В.
Вивчення актуальних інститутів права в недержавних закладах вищої освіти як гарантія розбудови держави та формування громадянського суспільства *211*

О. Ф. КАРАКАСІДІ
канд. наук з держ. управління, докт. філос. в гал. права,
директор Одеський інститут МАУП

О. А. ЗОЛОТАРЬОВА
ад'юнкт-професор МКА, Одеського інституту МАУП

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НЕДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Для пересічного громадянина приватний заклад вищої освіти (ЗВО), завдяки недержавній формі власності, користується ширшими самоврядними правами у порівнянні з державними ЗВО. У цьому відношенні він, мовляв, перебуває у привілейованій позиції, оскільки може вільно встановлювати рівень оплати викладачів, вільно формувати штатний розпис, визначати співвідношення кількості викладачів до кількості студентів [1].

Втім, така думка є помилковою. По-перше, деякі з цих показників чітко прописані в документах, які регламентують процес ліцензування та акредитації освітньої діяльності у ЗВО. По-друге, практика свідчить: оскільки вища освіта в недержавних ЗВО державними інституціями не розглядається як суспільне благо, а лише як приватне благо, то державні ЗВО мають право додатково здійснювати набір контрактників і фактично здійснюють комерційну діяльність на пільгових умовах, бо їм не потрібно вкладати кошти у створення вже існуючої матеріально-технічної бази університету.

Зрозуміло, що є певні відмінності державних і недержавних навчальних закладів [5]. Недержавні ЗВО є суб'єктами господарювання, тому при здійсненні своєї діяльності керуються не лише законодавством про освіту, а й Цивільним та Господарським кодексами України, Законом України "Про ліцензування видів господарської діяльності" тощо. При цьому недержавні ЗВО оподатковуються на умовах підприємницької діяльності (за винятком основної діяльності — освітніх послуг) і позбавлені пільг щодо оплати комунальних послуг. Після прийняття Податкового кодексу України [4] до податку на землю, який серед вищих навчальних закладів мають сплачувати лише приватні, додався ще й податок на нерухомість. Таким чином, державні ЗВО, навіть із великою кількістю контрактників, оподатковуються на пільгових умовах [1]. Отже, це додаткові пільги для державних ВЗО не за високу якість навчання, а саме за форму власності.

Судячи з такого підходу та зважаючи на власну практику, можна стверджувати, що в МОН України відсутнє усвідомлення суспільного інституту вищого закладу освіти, незалежно від форми власності, як спільноти вільних людей, що збираються разом задля збереження, передачі та пошуку знань. Проведений аналіз нормативно-правової бази, яка регулює питання здійснення діяльності у сфері вищої освіти, дає підстави для висновку, що в основу чинної державної політики вищої освіти закладено бінарний підхід — протиставлення державних та недержавних ЗВО. Ця політика є непослідовною та неузгодженою: законодавство декларує рівність прав ЗВО, а інший нормативно-правовий акт визначає норми, що суперечать декларативним заявкам про рівність ЗВО.

Фактично держава дискримінує недержавні ЗВО на інституційному рівні [1]. Хоча Закон "Про вищу освіту" передбачає однаковий доступ до державного замов-

лення на підготовку фахівців з вищою освітою [2], але за ч. 3 "Порядку розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів" виконавцями державного замовлення можуть бути вищі, професійно-технічні навчальні заклади, заклади післядипломної освіти, наукові установи державної та комунальної форми власності, які пройшли конкурсний відбір та з якими укладено державний контракт на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів за державним замовленням [3]. Фінансування наукових досліджень здійснюється тільки у державних ЗВО.

Як бачимо на сайті Університетів Європи, тільки в Італії працюють 28 недержавних університетів, як в Римі, Мілані, Флоренції, так і в малих містах країни, які готують бакалаврів та магістрів з різних спеціальностей, мають довгу історію і добру репутацію [7]. ЗВО Польщі, через підвищенні вимоги МОН України до ЗНО і високий прохідний бал для вступу в українські ЗВО, забезпечили збільшення контингенту студентів за рахунок українських громадян. Ці проблеми вкотре обговорювались представниками недержавних ЗВО в поточному навчальному році як в мережі "ІНТЕРНЕТ", так і на конференціях [6]. В умовах імплементації Угоди про асоціацію України з Євросоюзом необхідно враховувати найкращий досвід європейських країн, зокрема у сфері недержавної освіти.

В. Буяшенко обґрунтовано ставить питання щодо навчання за контрактом у державних вишах: це суспільне благо чи комерційна послуга, яка надається за кошти платників податків? Вважається, що за приватною освітою стоїть лише приватний бізнес-інтерес засновників та приватні інтереси особистості. Відтак, для суспільства суспільним благом є не процес і факт формування кваліфікації, а забезпечення умов, за яких особистість буде прагнути до її набуття і найкращого використання в майбутньому [1]. Навчання є суспільне благо, що може бути як безкоштовним, так і оплатним.

Вважаємо доцільним пропозицію В. Буяшенко щодо запровадження персональних освітніх ваучерів за принципом "гроші ходять за студентом" [1] замість розміщення державних замовлень винятково у державних та комунальних навчальних закладах.

Також вважаємо за необхідне прискорити розробку і прийняття нормативно-правових актів про надання довгострокових пільгових кредитів на навчання, у т. ч. недержавним ЗВО та їх студентам, за прикладом кредитування у сфері освіти в зарубіжних країнах. Крім того, державі слід переглянути підходи до стимулювання розвитку науково-дослідницьких програм у недержавних ЗВО.

Таким чином, можна зробити наступні висновки. Недержавні ЗВО де-юре мають рівні можливості з державними, проте де-факто перебувають в Україні в нерівноправному становищі відносно вишів державної форми власності. В основу чинної державної політики вищої освіти закладено бінарний підхід –протиставлення державних та недержавних ЗВО. Підвищенні вимоги МОН України до ЗНО і високий прохідний бал для вступу в українські ЗВО призвели до значного відтоку абітурієнтів до закордонних університетів. Нові виклики XXI століття потребують нових засад функціонування недержавного сектору на ринку освітніх послуг, що, зокрема, передбачає надання довгострокових дешевих кредитів на навчання та зміни підходів до фінансування науково-дослідницьких програм закладів вищої освіти.

Джерела

1. Буяшенко В. Недержавні вищі навчальні заклади і державна політика освіти в Україні [Електронний ресурс] / В. Буяшенко // URL: https://www.researchgate.net/

publication/322096693_NEDERZAVNI_VISI_NAVCALNI_ZAKLADI_I_DERZAVNA_POLITIKA_OSVITI_V_UKRAINI
2. Про вишу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. Редакція від 01.01.2019 р. [Електронний ресурс] — URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
3. Про затвердження Порядку розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 травня 2013 р. № 363. Редакція від 03.11.2018 р. [Електронний ресурс] — URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/363-2013-%D0%BF
4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Редакція від 01.03.2019 р. [Електронний ресурс] — URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17
5. Державні та недержавні ВНЗ: відмінності та переваги одних над іншими / Освітній портал [Електронний ресурс] — URL: www.osvita.org.ua
6. В Україні відбулася "Конференція об'єднань недержавних вишів": про що говорили експерти / OBOZREVATEL /СУСПІЛЬСТВО [Електронний ресурс] — URL: https://www.obozrevatel.com/ukr/society/v-ukraini-vidbulasya-konferentsiya-obednan-nederzhavnih-vishiv-pro-scho-govorili-eksperti.htm
7. Університети в Європі. Італія [Електронний ресурс] — URL: https://www.navchannya-v-yevropi.studies-in-europe.eu/s/3561/74969-Universiteti.htm?pa=147